



EDPS

EUROOPAN TIETOSUOJAVALTUUTETTU
EU:N RIIPPUMATON



VUOSIKERTOMUS

TIIVISTELMÄ '22



Lisätietoa Euroopan tietosuojavaltuutetusta on verkkosivustolla osoitteessa edps.europa.eu.

Verkkosivustolta voi myös tilata [uutiskirjeemme](#).

Waterford, Irlanti - Bryssel, Belgia: Trilateral Research Ltd, Vrije Universiteit Brussel, 2023

© Suunnittelu ja valokuvat: Trilateral Research Ltd, Euroopan tietosuojavaltuutettu ja Euroopan unioni

© Euroopan unioni, 2023

Jäljentäminen on sallittua, kunhan lähde mainitaan. Kaikkien sellaisten kuvien tai muun aineiston käyttöön tai jäljentämiseen, joihin Euroopan tietosuojavaltuutetulla ei ole tekijänoikeuksia, on pyydettävä lupa suoraan tekijänoikeuden haltijalta.

PRINT ISBN 978-92-9242-753-5 doi: 10.2804/196072 QT-AB-23-001-FI-C

PDF ISBN 978-92-9242-720-7 ISSN 1831-0621 doi: 10.2804/42707 QT-AB-23-001-FI-N

JOHDANTO

Minulla on ilo esitellä Euroopan tietosuojavaltuutetun vuoden 2022 vuosikertomus. Kuluneen vuoden muisteleminen antaa aihetta syvälliseen pohdiskeluun. Vuosi oli koko maailman ja myös Euroopan tietosuojavaltuutetun näkökulmasta tapahtumarikas. Se oli haasteellinen ja kuitenkin toivoa herättävä, vaikea, mutta samalla rohkaiseva.

Euroopan unioni (EU) reagoi viime vuonna ennennäkemättömällä tavalla Venäjän hyökättyä Ukrainaan. Se osoitti viime vuoden aikana pystyvän erityisesti ulkoisia uhkia kohdatessaan löytämään koko EU:n laajuisia ratkaisuja, joissa solidaarisuuden osoittamisen lisäksi noudatetaan EU:n keskeisiä arvoja ja periaatteita. Tässä hengessä myös Euroopan tietosuojavaltuutettu pyrki viime vuonna osoittamaan sitoutumisensa tietosuoja koskevan perusoikeuden vaalimiseen nopeita ja tehokkaita toimenpiteitä ja reaktioita edellyttäneissä kriisiolosuhteissakin. Todisteena luottamuksestamme yhteistyön voimaan ovat pyrkimyksemme tukea EU:n lainsäätäjiä lainsäätämisen prosessissa ja valvoa Euroopan unionin rikosoikeudellisen yhteistyön viraston Eurojustin kehittämistä.

Maailman myrskyisistä tapahtumista huolimatta viime vuosi oli myös toiveikkuuden ja kehityksen vuosi. Se oli sopiva aika pohtia tulevaisuuden muovaamista siten, että nykyisiä haasteita



voidaan ratkaista tehokkaasti. Euroopan tietosuojavaltuutettu hyödynsi kattavasti pandemian jälkeisen ajan mahdollisuuksia ja järjesti 16-17. kesäkuuta Brysselissä konferenssin, jossa käsiteltiin tietosuojan tulevaisuutta ja tehokasta täytäntöönpanoa digitaalisella aikakaudella (Future of Data Protection: Effective Enforcement in the Digital Age). Konferenssiin osallistui yli 2 000 henkilöä, joko paikan päällä tai etänä. Keskeisenä tavoitteena oli edistää yleisen tietosuoja-asetuksen täytäntöönpanon tulevaisuudesta käytävää keskustelua neljän vuoden kuluttua asetuksen soveltamisen alkamisesta. Olen todella tyytyväinen tähän kaksipäiväiseen konferenssiin ja sen aikana käytyihin lukuisiin keskusteluihin, jotka johtivat konkreettisiin toimiin tietosuojayhteisössä. Tärkeänä esimerkkinä konferenssimme aikaansaannoksista ovat ensinnäkin sitoumukset, jotka Euroopan tietosuojaneuvosto teki Wienin kokouksen julkilausumassaan, ja toiseksi Euroopan komission suunnitelmat ehdottaa lainsäädäntöä, jolla yhdenmukaistetaan tiettyjä tietosuojaviranomaisten välisen rajat ylittävän yhteistyön menettelyihin liittyviä näkökohtia. Odotan kiinnostuneena keskustelun lopullisia tuloksia ja kiitän koko yhteisöämme näissä pohdinnoissa osoitetusta sinnikkydestä.

Euroopan tietosuojavaltuutetun erityistehtävänä on viranomaisten yksinomainen valvonta EU:n toimielinten, laitosten, virastojen ja elinten valvonnastavastaavan tietosuojaviranomaisena. Tämän tehtävän myötä tunnemme vastuuta osallistua pohdintoihin valtion tehtävästä demokraattisessa yhteiskunnassa. Euroopan tietosuojavaltuutettu esitti tämän johdosta esimerkiksi alustavia huomautuksia nykyisistä vakoiluohjelmistapyrkien parantamaan lainvalvontaan ja kansalliseen turvallisuuteen liittyvien käytäntöjen demokraattista valvontaa.

Tässä yhteydessä Euroopan tietosuojavaltuutettu myös antoi Europolille määräyksen hävittää laajoja tietoaaineistoja, joilla ei ole osoitettuja yhteyksiä rikolliseen toimintaan. Uskomme vakaasti, että Euroopan unioni

voi - ja sen pitäisi - asettaa oikeusvaltiota ja demokraattisia arvoja koskevia maailmanlaajuisia normeja, Osoituksena tästä on lainsäädäntötoimi edellä mainitussa asiassa ja se, että Euroopan tietosuojavaltuutettu nosti sen jälkeen Euroopan unionin tuomioistuimessa kanteen muutetun Europol-asetuksen taannehtivien säännösten kumoamiseksi.

Tämä edellyttää, että EU:ssa olisi jatkettava pyrkimyksiä tiukimpiin mahdollisiin normeihin. Tulevina vuosina sitoudumme edelleen tämän tärkeän päämäärän edistämiseen. Olen varma, että tuleva vuosi tuo tullessaan uusia haasteita ja ilmiöitä. Odotan kuitenkin innokkaasti niiden ratkaisemista yhteistyössä dynaamisen ja omistautuneen henkilöstömme kanssa.



Wojciech Wiewiórowski
Euroopan tietosuojavaltuutettu

Tietoa Euroopan tietosuojavaltuutetusta



1.1.

Euroopan tietosuojavaltuutettu

Keitä olemme

[Euroopan tietosuojavaltuutettu](#) (EDPS) on Euroopan unionin riippumaton tietosuojaviranomainen, joka vastaa henkilötietojen käsittelyn valvonnasta Euroopan unionin toimielimissä, elimissä ja laitoksissa.

Euroopan tietosuojavaltuutettu neuvoo EU:n toimielimiä, elimiä ja laitoksia henkilötietojen käsittelyyn liittyvien uusien lainsäädäntöehdotusten ja aloitteiden yhteydessä.

Tietosuojavaltuutettu seuraa uusien teknologioiden vaikutusta tietosuojaan ja tekee yhteistyötä valvontaviranomaisten kanssa EU:n tietosuojasääntöjen yhdenmukaisen täytäntöönpanon varmistamiseksi.

Euroopan tietosuojavaltuutetun tehtävä

Tietosuoja on EU:n lainsäädännöllä suojattu perusoikeus. Edistämme vahvaa tietosuojakulttuuria EU:n toimielimissä, elimissä ja laitoksissa.

Arvomme ja periaattemme

Toimintamme perustana ovat seuraavat neljä arvoa:

- **Puolueettomuus** - tehdään riippumattomasti ja puolueettomasti työtä Euroopan tietosuojavaltuutettua koskevien lakien ja toimintalinjojen mukaisesti ja luodaan tasapaino eri osapuolien etujen välille.
- **Rehellisyys** - noudatetaan parhaita mahdollisia hallintokäytäntöjä ja toimitaan aina oikein.
- **Avoimuus** - toiminta ja sen taustat selitetään selkeällä ja kansantajuisella kielellä.
- **Käytännöllisyys** - sidosryhmien tarpeet tiedostetaan ja etsitään käytännössä toimivia ratkaisuja.

Euroopan tietosuojavaltuutetun toiminta

Euroopan tietosuojavaltuutetulla on neljä pääasiallista toiminta-alaa.

- **Valvonta ja täytäntöönpano:** Euroopan tietosuojavaltuutettu seuraa henkilötietojen käsittelyä EU:n toimielimissä, elimissä ja laitoksissa varmistaakseen, että ne noudattavat tietosuojasääntöjä.
- **Toimintalinjat ja kuuleminen:** Euroopan tietosuojavaltuutettu neuvoo Euroopan komissiota, Euroopan parlamenttia ja neuvostoa tietosuojaan liittyvien lainsäädäntöehdotusten ja aloitteiden yhteydessä.
- **Teknologia ja yksityisyyden suoja:** Euroopan tietosuojavaltuutettu seuraa ja arvioi henkilötietojen suojaan vaikuttavaa teknologian kehitystä. Valvomme, että järjestelmissä, joilla tuetaan henkilötietojen käsittelyä EU:n toimielimissä, elimissä ja laitoksissa, toteutetaan asianmukaisia suojatoimia tietosuojasääntöjen noudattamisen varmistamiseksi. Toteutamme Euroopan tietosuojavaltuutetun digitalisaatiokehityksen.
- **Yhteistyö:** Euroopan tietosuojavaltuutettu edistää yhteistyössä tietosuojaviranomaisten kanssa yhdenmukaista tietosuojaa koko EU:ssa. Tärkein foorumi yhteistyölle tietosuojaviranomaisten kanssa on [Euroopan tietosuojaneuvosto](#), jolle järjestämme sihteeristön ja jonka kanssa tehtävää yhteistyötä ohjaa [yhteisymmärryspöytäkirja](#).

Euroopan tietosuojavaltuutetun valtuudet

Euroopan tietosuojavaltuutetun valtuuksista EU:n toimielinten, elinten ja laitosten tietosuojaviranomaisena säädetään [asetuksessa \(EU\) 2018/1725](#).

Tämän asetuksen nojalla voimme esimerkiksi antaa varoituksen tai huomautuksen EU:n toimielimelle, elimelle tai laitokselle, joka käsittelee henkilötietoja lainvastaisesti tai epäoikeudenmukaisesti; määrätä mainittuja elimiä noudattamaan pyyntöjä, jotka koskevat yksilöiden oikeuksien käyttöä; asettaa tiettyä tietojenkäsittelytoimintaa koskevan väliaikaisen tai pysyvän kiellon, määrätä hallinnollisen sakon EU:n toimielimelle, elimelle tai laitokselle; saattaa asioita Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Meillä on myös erityiset valtuudet valvoa henkilötietojen käsittelyä seuraavissa elimissä ja virastoissa: asetuksen 2016/794 mukainen Euroopan unionin lainvalvontayhteistyövirasto Europol, asetuksen 2018/1727 mukainen Euroopan unionin rikosoikeudellisen yhteistyön virasto Eurojust ja asetuksen (EU) 2017/1939 mukainen Euroopan syyttäjänvirasto EPPO sekä Euroopan raja- ja merivartiostovirasto Frontex.

Lisätietoa Euroopan tietosuojavaltuutetusta on sen verkkosivuston [Frequently Asked Questions](#) -sivulla.

Yleistä lisätietoa tietosuojasta on Euroopan tietosuojavaltuutetun verkkosivuston [Glossary-sivulla](#).

1.2.

Euroopan tietosuojavaltuutetun vuosien 2020-2024 strategia

Verkottuneessa maailmassa, jossa tieto kulkee rajojen yli, eurooppalainen ja kansainvälinen yhteisvastuu auttaa vahvistamaan oikeutta tietosuojaan. Sen ansiosta tietoja voidaan käyttää ihmisten hyväksi EU:ssa ja muualla.

[Euroopan tietosuojavaltuutetun vuosien 2020-2024 strategiassa](#) keskitytään kolmeen pilariin: **ennakointiin, toimintaan** ja **yhteisvastuuseen**, jotta digitaalisesta tulevaisuudesta saadaan entistä turvallisempi, oikeudenmukaisempi ja kestävämpi.

- **Ennakointi:** Euroopan tietosuojavaltuutettu on sitoutunut toiminaan älykkäänä instituutiona, joka käsittelee tietosuojan suuntauksia pitkällä aikavälillä ja ottaa siinä huomioon lainsäädäntöön, yhteiskuntaan ja teknologiaan liittyvät näkökohdat.
- **Toiminta:** EU:n toimielimille, elimille ja laitoksille kehitetään ennakoivasti työkaluja, joiden avulla ne pääsevät maailmanlaajuisesti johtavaan asemaan tietosuojan kannalta. Täytäntöönpanoelinten toimien yhdenmukaisuutta EU:ssa edistetään, ja näin osoitetaan entistä vahvemmin aitoa eurooppalaista yhteisvastuuta, jaetaan taakkaa ja sovelletaan yhteistä toimintamallia.
- **Yhteisvastuu:** Euroopan tietosuojavaltuutetun näkemyksen mukaan oikeuden toteutuminen edellyttää, että kaikessa EU:n politiikassa suojellaan jokaisen yksityisyyttä ja että kestävyys pitäisi olla yleisen edun mukaisen tietojenkäsittelyn liikkeellepaneva voima.

TOINEN LUKU

Tulevat toimet: tavoitteet vuodelle 2023 ja siitä eteenpäin



Strategian väliarviointi - entistä turvallisemman digitaalisen tulevaisuuden rakentaminen

[Euroopan tietosuojavaltuutetun vuosien 2020-2024 strategian teemana on entistä turvallisemman digitaalisen tulevaisuuden rakentaminen \(Shaping a Safer Digital Future\)](#). Strategia laadittiin maailmanlaajuisen muutoksen kynnyksellä vuoden 2020 alussa ja siinä vahvistettiin kolme strategisesti keskeistä pilaria Euroopan tietosuojavaltuutetulle: ennakointi, toiminta ja yhteisvastuu. Parhaatkaan ennakointiasiantuntijamme eivät olisi pystyneet ennustamaan tulossa ollutta suurta murrosta. Covid-19-pandemia, Ukrainan sota ja maailmanlaajuinen taluskriisi muoivasivat osaltaan sitä haasteellista ympäristöä, jossa joudumme toimimaan vuoden 2020 strategian hyväksymisen jälkeen.

Sen vuoksi päätimme tehdä vuosien 2020-2024 strategian väliarvioinnin vuonna 2022. Väliarviointi, joka aloitettiin strategian tavoitteiden saavuttamisessa tapahtuneen edistyksen arvioimiseksi, oli oivallinen tilaisuus pohtia institutionaalisen suunnan muutoksen tarpeellisuutta globaalien toimintaympäristön muutosten vuoksi. Vuosikertomuksen seuraavassa luvussa esitellään väliarvioinnin tulokset ja esitetään Euroopan tietosuojavaltuutetun uudelleenkohdennettu visio ja painopisteet strategian jäljellä olevia osia varten.

Väliarvioinnissa sovellettu menettely

Väliarvioinnissa päätettiin soveltaa alhaalta ylös -lähestymistapaa, jossa strategiaa arvioitiin organisaation sisäisesti. Tämä päätös tehtiin Euroopan tietosuojavaltuutetun henkilöstön tuoreiden näkökulmien hyödyntämiseksi ottaen huomioon organisaation kasvun vuoden 2020 jälkeen. Lähestymistavan ansiosta pystyimme hyödyntämään Euroopan tietosuojavaltuutetun henkilöstön

organisaationsisäistä monialaista tietämystä ja kokemusta sekä yksilöimään tulevien vuosien työme keskeiset painopistealat.

Väliarviointi tehtiin kahdessa eri vaiheessa. Ensimmäisessä vaiheessa tehtiin puuteanalyysi. Se perustui kartoitukseen, johon osallistui koko Euroopan tietosuojavaltuutetun henkilöstö. Tämä tehtävä alkoi virallisesti tietosuojavaltuutetun ja henkilöstön välisellä keskustelulla, jossa tietosuojavaltuutettu kertoi henkilöstön pohdintojen ja näkemysten esittämiseksi suunnitellusta menettelystä. Kun henkilöstöltä oli saatu arvokasta palautetta, aloitettiin kartoitus. Siinä esitettiin yleiskatsaus Euroopan tietosuojavaltuutetun vuosien 2020-2024 strategian 57 tavoitteeseen. Katsauksen perusteella tietosuojavaltuutetun henkilöstö pohti, oliko tavoitteet saavutettu ja miltä osin. Tämän alustavan arvioinnin jälkeen tehtiin puuteanalyysi tavoitteiden edistymisen selvittämiseksi.

Kartoituksen tuloksista kävi ilmi, että olemme edistyneet huomattavasti strategian tavoitteiden toteuttamisessa ja saavuttamisessa. Puuteanalyysin mukaan strategian 57 tavoitteesta 15 oli saavutettu tähän mennessä, 40 on parhaillaan toteutumassa ja vain kaksi on täytäntöönpanon alkuvaiheessa.

Puuteanalyysin myönteiset tulokset muodostivat perustan väliarvioinnin toiselle vaiheelle. Toinen vaihe oli kuulemisvaihe, jossa Euroopan tietosuojeluvaltuutetun henkilöstöä kuultiin tietosuojavaltuutetun tulevaisuudesta ja pyydettiin pohtimaan, antavatko toimintaympäristömme uudet realiteetit aihetta painopisteiden muuttamiseen strategian loppuajaksi. Eryistä huomiota kiinnitettiin niiden painopistealojen yksilöimiseen, joihin Euroopan tietosuojavaltuutettu haluaisi keskittää vahvempia toimia strategian loppupuolella.

Väliarvioinnin tulokset: entistä turvallisemman digitaalisen tulevaisuuden rakentamisesta sen luomisen edistämiseen

Kuulemisvaiheen tulosten perusteella tuli esille useita institutionaalisia painopisteitä, joiden katsomme olevan keskeisiä ja joille sitoudumme osoittamaan lisähuomiota ja -resursseja vuosien 2020-2024 strategian loppuajana.

Painopiste #1: Tietosuojan tehokas täytäntöönpano uudessa sääntely-ympäristössä

Sääntely-ympäristö, jossa Euroopan tietosuojavaltuutettu ja tietosuojaviranomaisten yhteisö toimivat, on monimutkaistunut huomattavasti monien digitaalialaa koskevien säädösaloitteiden hyväksymisen myötä. Lainsäätäjät kaavailevat uusia sääntelytehtäviä ja -viranomaisia uuteen sääntely-ympäristöön, johon sisältyy yhtäältä muun muassa datanhallinta-asetus, digimarkkinasäädös ja digipalvelusäädös sekä toisaalta ehdotettu tekoälysäädös ja datasäädös,

Näiden säädösten ei todeta periaatteessa rajoittavan tai muuttavan yleistä tietosuojasetusta (tai EU:n tietosuojasetusta). Uusien tai tulevien säädösten monissa säännöksissä viitataan kuitenkin nimenomaisesti yleisen tietosuojasetuksen määritelmiin, käsitteisiin ja velvoitteisiin. Vaikka henkilötietojen käsittely on keskeisellä sijalla kussakin säädöksessä säänneltävissä toimissa, tietosuojaviranomaisia ei nimetä pääasiallisiksi toimivaltaisiksi viranomaisiksi.

Täytäntöönpanon valvonta uskotaan - joko kokonaan tai varsin huomattavassa määrin - viranomaisille, joiden tehtävät liittyvät ensisijaisesti muihin politiikkatavoitteisiin kuin tietosuojaan tai yksityisyyteen. Näin ollen on varmistettava johdonmukainen lähestymistapa sääntelytoimiin koko digitaalisessa ympäristössä. Pyrimme sen vuoksi määrittelemään oman roolimme suhteessa näihin viranomaisiin ja tunnistamaan odotukset, joita nämä kohdistavat Euroopan tietosuojavaltuutettuun.

Ohjaamme näin ollen sekä Euroopan tietosuojavaltuutettuna että tarvittaessa Euroopan tietosuojaneuvoston jäsenenä asiaankuuluvien lakisääteisten koordinoitieforumien, kuten digimarkkinasäädöstä käsittelevän korkean tason työryhmän, työtä ja osallistumme siihen aktiivisesti hyödyntäen vakiintunutta ja laajalti tunnustettua kokemusta johdonmukaisen lähestymistavan varmistamisesta digitaalisessa ekosysteemissä.

Aiomme myös aktiivisesti edistää tiivistä yhteistyötä asiaankuuluvien elinten kanssa tilanteissa, joissa lainsäädännössä ei edellytetä erityistä koordinoitielintä mutta täytäntöönpano edellyttää tiivistä vuoropuhelua yksityisyyteen ja tietosuojaan vaikuttavien säännösten soveltamisesta vastaavien viranomaisten kanssa.

Lisäksi pyrimme varmistamaan, etteivät uuden lainsäädännön soveltaminen ja täytäntöönpano heikennä tietosuojaperiaatteita ja -säännöksiä. Euroopan tietosuojavaltuutettu jatkaa sen vuoksi neuvoo-antavan tehtävänsä suorittamista voidakseen seurata ja tuoda esiin uusien sääntelykehysten käytännön täytäntöönpanon mahdollisia vaikutuksia. Tarvittaessa harkitaan myös täytäntöönpanotoimenpiteitä.

Tässä yhteydessä Euroopan tietosuojavaltuutetun tehtävänä on toimia mahdollisesti myös EU:n toimielinten, elinten ja laitosten valvontaviranomaisena tekoälyn alalla. Uuden tehtävän täyttämiseen tarvittavat valmiudet varmistetaan heti alusta alkaen suunnittelemalla Intensiivisiä valmisteluja sekä organisaatioon että menetelmiin liittyen.

Myös digitaalinen euro -hanke on meille strategisesti erittäin tärkeä. Se edellyttää politiikan, lainsäädännön, teknologian ja valvonnan alan asiantuntijoiden välistä tiivistä yhteistyötä. Vaikka paljon riippuu suunnittelussa tehtävistä valinnoista, digitaalinen euro -hanke vaikuttaa epäilemättä huomattavasti yksityisyyden ja tietosuojaan. Tarkkaa seurantaa edellyttävät myös muut rahoitusalaan koskevat ehdotukset, kuten avoimen rahoituksen kehystä koskeva lainsäädäntöehdotus, jonka tavoitteena on mahdollistaa tietojen jakaminen ja kolmansien osapuolten tiedonsaanti useilla rahoitusalan osa-alueilla ja tuotteissa. Sen vuoksi tarkastelemme erityisen huolellisesti mahdollista vuorovaikutusta datanhallinta-asetuksen ja datasäädöksen välillä.

[Kesäkuussa 2022 järjestetty Euroopan tietosuojavaltuutetun konferenssi](#), jossa käsiteltiin tietosuojan tulevaisuutta ja tehokasta täytäntöönpanoa digitaalisella aikakaudella (Future of Data Protection: Effective Enforcement in the Digital Age), sai aikaan merkittävää ja kipeästi kaivattua edistystä julkisessa keskustelussa yleisen tietosuoja-asetuksen täytäntöönpanosta. Asiaan liittyvä kehitys, erityisesti niin sanottu [Euroopan tietosuojaneuvoston Wienin julkilausuma](#) ja Euroopan komission ilmoittama ehdotus asetukseksi kansallisten menettelysääntöjen tiettyjen näkökohtien yhdenmukaistamisesta, osoittaa, että yleisen tietosuoja-asetuksen toiminnan mahdollisia parannuksia koskevat pyrkimykset hallitsevat keskustelua tulevinakin vuosina. Euroopan tietosuojavaltuutetun konferenssin onnistuminen vaikutuksiltaan ja yleisen kiinnostuksen herättämisessä osoittaa, että Euroopan tietosuojavaltuutetulla on

riippumattomana EU:n toimielimenä merkittävä rooli tässä keskustelussa sellaisten yleiseurooppalaisten lähestymistapojen edistämiseksi, joilla varmistetaan EU:n perusoikeuskirjan täysimääräinen noudattaminen.

Painopiste #2: Yhteentoimivuus uudistettua valvontakäytäntöä edellyttävänä haasteena

Euroopan tietosuojavaltuutetun on yhteentoimivuutta käynnistettäessä varmistettava tehokas valvonta. EU:n yhteentoimivuuksiperiaatteiden myötä otetaan käyttöön uusi lähestymistapa rajavalvontaa ja turvallisuutta koskevien tietojen hallintaan. Sen jälkeen meidän on myös pohdittava uudelleen asiaan liittyviä laaja-alaisten tietojärjestelmien valvontaa koskevia menetelmiä. EU:n periaatteissa ehdotetuissa yhteentoimivuutta koskevissa muutoksissa suunnitellaan useiden laaja-alaisten tietojärjestelmien yhdistämistä Europolin ja Interpolin tietokantoihin. Tästä olisi seurauksena tietovirtojen muodostama ekosysteemi, joka moninkertaistaisi taustalla olevien järjestelmien toiminnasta rekisteröidyille aiheutuvat riskit.

Tältä osin olemme havainneet monia haasteita, joihin on puuttava. Kokonaisarkkitehtuurin monimutkaisuuden ja tietosuojasäännösten hajanaisuuden vuoksi on tarkistettava tietovirtojen valvontaa eri järjestelmissä toteutettavan tietojenkäsittelyn erillisseurannan sijaan. Sellaisten uusien tietojenkäsittelytoimien käyttöönotto, joista ei ole alun perin säädetty säädöksessä, jolla säännellään kunkin taustalla olevan laaja-alaisten tietojärjestelmän perustamista, edellyttää vastaavasti käyttötarkoitussidonnaisuuden periaatteen noudattamisen tiukkaa valvontaa. Lisäksi on voitu tehdä päätöksiä, joilla on merkittäviä vaikutuksia tietosuojaan ja jotka liittyvät komiteamenettelyihin ja vastuiden siirtämiseen vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen laaja-alaisten tietojärjestelmien operatiivisesta hallinnoinnista vastaavalle Euroopan unionin virastolle (eu-LISA). Kanavan puuttuminen rekisteröityjen oikeuksien käyttämiseltä samanaikaisesti kaikissa järjestelmissä voi johtaa näiden oikeuksien pirstoutumiseen.

Euroopan tietosuojavaltuutettu keskittyy sen vuoksi kolmeen seuraavaan painopistealaan, jotka muodostavat perustan sen toteuttamalle yhteentoimivuuksiperiaatteiden valvonnalle toimikauden päättämiseen saakka:

(1) Rekisteröityjen oikeudet - Euroopan tietosuojavaltuutettu pyrkii puuttumaan rekisteröityjen oikeuksien pirstoutumisen riskiin silloin, kun yhteentoimivia tietokantoja ja rekisterinpitäjiä on monia erilaisia, selvittämällä valvonnan koordinoinnin mahdollisuuksia (muun muassa pohtimalla yhdessä tietosuojaviranomaisten kanssa rekisteröityjen oikeuksia koskevien menettelyjen yhdenmukaistamista). Lisäksi pyrimme kehittämään ennakoivan lähestymistavan rekisteröityjen oikeuksiin ja erityisesti tiedonsaantioikeuteen.

(2) Tarkastusstrategia - Laaja-alaisten tietojärjestelmien ja yhteentoimivuuksikomponenttien tietosuojatarkastuksille kehitetään räätälöity strategia, joka on mukautettu uuteen ekosysteemiin ja jossa saatetaan siirtyä erillisten järjestelmien tarkastamisesta tietovirtojen tarkastamiseen. Strategiaan sisältyy yhteentoimivuuden tarkastamista koskeva yhteinen lähestymistapa, jossa otetaan

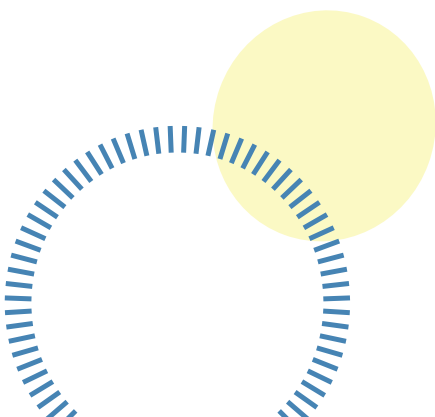
huomioon EU:n virastoihin (Europol, Frontex, Eurojust) kohdistuvat muut tarkastusveloitteet, jotta voidaan taata käyttötarkoitussidonnaisuus ja varmistaa, että kyseiset virastot saavat pääsyn tietoihin ja käsittelevät tietoja toimivaltansa mukaisesti. Yhteinen lähestymistapa käsittää oikeudellisen ja teknisen osan. Koska Euroopan tietosuojavaltuutetun on laaja-alaisia tietojärjestelmiä koskevien säännösten mukaan nimenomaisesti suoritettava tarkastuksia ”kansainvälisten tarkastusstandardien mukaisesti”, tämän vaatimuksen yhdenmukainen tulkinta on lisäksi tarpeen.

(3) Algoritmisen profilointi - Algoritmiseen profilointiin liittyvällä työllä pyritään erityisesti määrittämään Euroopan tietosuojavaltuutetun asema silloin, kun tätä välinettä sovelletaan yhteentoimivuusperiaatteiden mukaisesti (ETIAS ja VIS) sekä yleisemmin keskittyen erityisesti syrjintään, luotettavuuteen, oikeasuhteisuuteen ja avoimuuteen liittyviin kysymyksiin. Algoritmisen profiloinnin valvonta on monimutkainen kysymys. Sen käsittely on vasta alkuvaiheessa ja edellyttää yhteistyötä muiden ihmisoikeuksien ja syrjimättömyyden alalla toimien virastojen ja elinten sekä mahdollisesti muiden kansalaisyhteiskunnan ja tiedeyhteisön toimijoiden kanssa. Tällaisella valvonnalla tuetaan panostamme sekä Euroopan matkustustieto- ja -lupajärjestelmä ETIAS:n että viisumitietojärjestelmä VIS:n perusoikeuksia käsittelevän ohjausneuvoston työhön ja pyritään kehittämään asianmukaisia seuranta- ja valvontavälineitä tätä uutta valvonnan alaa varten.

Painopiste #3: Kansainvälinen yhteistyö yksityisyyden suojan ja tietosuojan haasteita koskevien maailmanlaajusten yhteisten lähestymistapojen edistämiseksi

Katsomme, että aktiivinen osallistuminen kansainväliseen yhteistyöhön on ratkaisevan tärkeää. Sen ansiosta voimme toimia osana laajempaa yhteisöä Euroopan ulkopuolella ja edistää yhteistä näkemystä ja lähestymistapoja tietosuojan ja yksityisyyden haasteisiin. Aiomme lisätä entisestään pyrkimyksiämme kansainvälisen yhteistyön alalla, koska kansainvälisillä foorumeilla keskustellaan monista strategisesti erittäin tärkeistä aiheista.

Aiomme erityisesti edistää Euroopan tietosuojaneuvoston jäsenten toimien ja strategian koordinoitua kansainvälisillä foorumeilla ja osallistua jatkossakin työhön, jota tehdään maailmanlaajuisen tietosuojakokouksen ja Euroopan neuvoston yhteydessä sekä G7-maiden tietosuojaviranomaisten pyöreän pöydän kokouksissa ja taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö OECD:ssä, varmistamalla eurooppalaisten viranomaisten aktiivisen osallistumisen ja Euroopan tietosuojaneuvoston näkemysten tehokkaan edustamisen. Pyrimme myös edelleen tiivistämään yhteistyötä kansainvälisten järjestöjen ja alueellisten tietosuojaverkostojen kanssa.



Painopiste #4: Euroopan tietosuojavaltuutetun prosessien uudelleentarkastelu tehokkuuden varmistamiseksi nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä

Euroopan tietosuojavaltuutetun vuosien 2020-2024 strategiaa pannaan täytäntöön aikana, jolloin on ajautettu kriisistä toiseen. Jatkaaksemme tulosten tuottamista olemme joutuneet mukauttamaan työskentelytapojamme ja prosessejamme Covid-19-pandemian puhkeamisen, Venäjän hyökkäyksen Ukrainaan sekä energianhintojen nousun ja kiihtyvän inflaation vuoksi. Vaikka olemme periaatteessa onnistuneet täyttämään strategiassa tehdyt sitoumukset, sisäisestä analyysistä käy ilmi, että meidän on sekä EU:n viranomaisena että tietosuojaviranomaisena mukautettava edelleen lähestymistapoja tiettyihin prosesseihin parantaaksemme tehokkuutta ja pitkän aikavälin normeja.

Jälkimmäisessä tapauksessa on kyse muun muassa tuotoksista, kuten tietoturvaloukkauksista tehtyjen ilmoitusten seurannasta, valitusten käsittelemisestä tai valmiuksista käsitellä ennakoivasti keskeisiä vaatimustenmukaisuuteenliittyviä kysymyksiä tutkimusten tai tarkastusten avulla. Vaatimustenmukaisuutta voidaan arvioida verkossa tai etänä uusilla välineillä, joita tarkastellaan edelleen. Henkilöstö- ja budjettirajoitteet haittaavat samalla huomattavasti Euroopan tietosuojavaltuutetun valvontatehtävien täyttämistä.

Euroopan tietosuojavaltuutetulle aiheutuu uusia erillistehtäviä myös Ukrainan sodasta. Euroopan komissio ehdotti vuonna 2021 lainsäädäntöpakettia Eurojust-asetuksen muuttamiseksi. Sen ansiosta voidaan käsitellä Venäjän tekemien sotarikosten tutkintaa varten kerättyjä todisteita. Vuonna 2022 hyväksyttiin toinen lainsäädännön muutos. Sen nojalla Eurojust nimitettiin eurooppalaiseksi keskuksiksi, joka vastaa vakavia kansainvälisiä rikoksia koskevien todisteiden säilyttämisestä, tallentamisesta ja analysoinnista. Euroopan tietosuojavaltuutettu on saanut tärkeän roolin uuden todistetietokannan perustamisessa. Euroopan komissio ilmoitti tammikuussa 2023 hyökkäysrikoksen syytteen esittämiseen liittyvän kansainvälisen keskuksen perustamisesta Eurojustiin. Kaikki nämä lainsäädännön muutokset ovat jo aiheuttaneet tai tulevat aiheuttamaan huomattavia lisätehtäviä Euroopan tietosuojavaltuutetulle. Kun otetaan huomioon EU:n Ukrainalle antaman tuen poliittinen merkitys sekä siihen liittyvä huomattava työmäärä, tämän alan toimintamme voidaan todeta olevan yksi keskeisistä painopisteistämme.

Koska yleinen kiinnostus Euroopan tietosuojavaltuutetun työtä kohtaan lisääntyy, mikä näkyy muun muassa asiakirjoihin tutustumista koskevien pyyntöjen määrässä, sitoudumme myös tiukentamaan avoimuutta koskevia normeja, jotta voimme edistää hyvää hallintoa ja helpottaa kansalaisten tutustumista työhömmme. Sitoudumme myös jatkamaan tietosuojan ja vastuuvollisuuden korkean tason varmistamista sekä toimimaan suunnannäyttäjänä lainsäädännön vaatimusten noudattamisessa ja ensiluokkaisten yksityisyyden suojaa ja tietosuojaa edistävien välineiden ja palvelujen kartoittamisessa ja hyödyntämisessä. Kyberturvallisuuden osalta meidän on mukauduttava uusiin säännöksiin, joilla pyritään varmistamaan kyberturvallisuuden korkea taso kaikissa EU:n toimielimissä, elimissä ja laitoksissa.

Euroopan tietosuojavaltuutetun vuoden 2022 kohokohdat



3.1.

Tiesuojavaltuutetun valtuuksien käyttö yksilöiden suojelemiseksi

Euroopan tietosuojavaltuutettu pyrkii EU:n toimielinten, elinten ja laitosten valvonnasta vastaavana tietosuojan valvontaviranomaisena varmistamaan, että mainitut elimet noudattavat EU:n tietosuojalainsäädäntöä, sekä suojelemaan yksilöitä ja heidän perusoikeuksiaan yksityisyyteen ja tietosuojaan.

Tämän tavoitteen saavuttamiseksi annamme EU:n toimielimille, elimille ja laitoksille ohjeita, suosituksia, huomautuksia ja lausuntoja sekä teemme tarkastuksia, tarjoamme koulutusta ja muita resursseja, jotta ne saavat asianmukaiset välineet tietosuojan käytännön toteutukseen kaikissa päivittäisissä tehtävissään, päätöksissään tai toimenpiteissä, jotka edellyttävät yksilöiden henkilötietojen käsittelyä.

3.1.1.

Vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen valvonta

Toimiamme edellytti tältä osin erityisesti EU:n vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen valvonta. Alue kattaa politiikan aloja ulkorajavalvonnasta ja yksityisoikeuden alalla ja rikosasioissa tehtävästä oikeudellisesta yhteistyöstä turvapaikkaa, maahanmuuttoa ja rikollisuuden torjuntaa koskeviin toimenpiteisiin. Vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueeseen kuuluu EU:n virastoja, kuten [Euroopan unionin lainvalvontayhteistyövirasto Europol](#), [Euroopan raja- ja merivartiostovirasto Frontex](#), [Euroopan syyttäjänvirasto EPPO](#) sekä [Euroopan unionin rikosoikeudellisen yhteistyön virasto Eurojust](#).

Roolimme oli tällä alueella erityisen tärkeä käsiteltävien tietojen arkaluonteisuuden ja niiden mahdollisesta väärinkäytöstä aiheutuvien laajakantoisten seurausten vuoksi.

3.1.2.

Henkilötietojen siirrot EU:n/ETAn ulkopuolisiin maihin

Henkilötietojen kansainväliset siirrot EU:n ja Euroopan talousalueen (ETAn) ulkopuolisiin maihin ovat vuosien mittaan vaatineet yhä enemmän huomiotamme. Näin oli myös vuonna 2022, jolloin meidän oli otettava käyttöön huomattavia resursseja yksilöiden henkilötietojen suojan tason turvaamiseksi.

Tätä varten toteutimme joukon toimia ja annoimme neuvoja ja suosituksia siitä, miten EU:n toimielinten, elinten ja laitosten olisi täytettävä EU:n tietosuojalainsäädännön vaatimukset käyttäessään palveluja tai tehdessään sopimuksia EU:n/ETAn ulkopuolisiin maihin sijoittautuneiden yhteisöjen kanssa.



EU:n/ETAn ulkopuolisten maiden tuotteiden ja palvelujen käyttö

Toimmekäsittävät jatkuvia tutkimuksia, jotka koskevat EU:n/ETAn ulkopuolisiin maihin sijoittautuneiden yhteisöjen tuotteiden ja pilvipalvelujen käyttöä EU:n toimielimissä, elimissä ja laitoksissa ja erityisesti Microsoft Office 365:n käyttöä Euroopan komissiossa. Lisäksi ne kattavat ohjeiden ja toimintalinjojen julkaisemisen sekä koulutuksen tarjoamisen edellä mainituille EU:n elimille. Näiden toimien tavoitteena on lisätä EU:n toimielinten, elinten ja laitosten tietoisuutta riskeistä, joita aiheutuu välineiden käytöstä tai tietojenkäsittelytoimien toteuttamisesta, johon liittyy tietojen siirtoa EU:n/ETAn ulkopuolelle. Pyrimme myös lisäämään edellä mainittujen elinten tietoisuutta sopimuslausekkeista ja hallinnollisista järjestelyistä sekä muista toimenpiteistä sen varmistamiseksi, että yksilöiden henkilötietojen suojan taso EU:n/ETAn ulkopuolella vastaa olennaisilta osin EU:n tasoa.

Osana tämän alan toimintaamme ja Euroopan tietosuojavaltuutetun toimivallan puitteissa hyväksyimme useita henkilötietojen siirtoja EU:n/ETAn ulkopuolisiin maihin, joissa EU:n toimielimet, elimet ja laitokset pystyivät osoittamaan vankkoja menettelyjä ja suojoitoimenpiteitä yksilöiden henkilötietojen suojan takaamiseksi näissä siirroissa.

Näyttääksemme esimerkkiä tällä alalla pyrimme myös käyttämään vaihtoehtoisia tuotteita ja palveluja, joiden tarjoajat ovat sijoittautuneet EU:n/ETAn alueelle. Kannustamme EU:n toimielimiä, elimiä ja laitoksia toimimaan samoin.

3.1.3.

Laaja-alaisten tietojärjestelmien tarkastus



Yksi Euroopan tietosuojavaltuutetun keskeisistä rooleista on varmistaa henkilötietojen ja yksityisyyden suoja vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen laaja-alaisten tietojärjestelmien yhteydessä. Tehtäviimme kuuluu näiden järjestelmien tarkastaminen sen varmistamiseksi, että ne ovat tietosuojaa ja yksityisyyden suoja koskevien säännösten mukaisia.

Tarkastustehtävää suorittaessamme arvioimme järjestelmien ylläpitäjien käyttöön ottamat tekniset ja organisatoriset toimenpiteet ja varmistamme, että järjestelmät on suunniteltu sisäänrakennetun yksityisyyden suojan periaatteiden mukaisesti. Edistämme myös parhaita käytäntöjä jakamalla tarkastuksiin perustuvia tuloksia ja suosituksia muiden EU:n tietosuojaviranomaisten kanssa ja vaalimme huippuosaamisen kulttuuria tietosuojan ja yksityisyyden suojan alalla koko EU:ssa.

Tarkastustoiminnassamme pyrimme lisäämään EU:n toimielinten, elinten ja laitosten sekä suuren yleisön tietoisuutta tietosuojan ja yksityisyyden merkityksestä laaja-alaisissa tietojärjestelmissä. Täyttämällä tämän keskeisen tehtävän autamme suojaamaan EU:n kansalaisten henkilötietoja ja varmistamaan, että laaja-alaisissa tietojärjestelmissä noudatetaan tiukimpia tietosuojaa ja yksityisyyden suojaa koskevia vaatimuksia.

Lokakuussa 2022 suoritimme seuraavien kolmen laaja-alaisen tietojärjestelmän tarkastuksen paikan päällä vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen laaja-alaisen tietojärjestelmien operatiivisesta hallinnoinnista vastaavan Euroopan unionin viraston eu-LISAn tiloissa Strasbourgissa:

Eurodac, sormenjälkien vertailuun käytettävä EU:n järjestelmä, jolla tuetaan turvapaikkahakemusten käsittelyä.

SIS II, jolla tuetaan sisäistä turvallisuutta sekä yksilöitä ja esineitä koskevien tietojen vaihtoa kansallisten poliisiviranomaisten, rajavartiolaitoksen, tullin sekä viisumi- ja oikeusviranomaisten välillä.

VIS, jolla tuetaan EU:n yhteisen viisumipolitiikan soveltamista sekä helpotetaan rajatarkastuksia ja konsuliyhteistyötä.

Tarkastuksessa tarkasteltiin järjestelmien kehittämiseen ja testaamiseen eu-LISAssa käytettäviä menetelmiä ja käytäntöjä sekä varmistettiin sisäänrakennetun ja oletusarvoisen turvallisuuden ja tietosuojan periaatteiden soveltaminen. Lisäksi tarkastimme tietotekniikan turvallisuuden hallintaan liittyvät toimenpiteet, tietoturvapoikkeamat ja henkilötietojen tietoturvaloukkaukset ja tutkimme aiemmissä tarkastuksissa annettujen suositusten soveltamisen.

3.2.

Euroopan tietosuojavaltuutetun riippumattomuuden turvaaminen

Uusi Europol-asetus: Euroopan tietosuojavaltuutetun Euroopan unionin tuomioistuimessa nostama kanne

Euroopan tietosuojavaltuutettu pyysi 16. syyskuuta 2022 Euroopan unionin tuomioistuinta kumoamaan kaksi hiljattain muutetun 28. kesäkuuta 2022 voimaan tulleen Europol-asetuksen säännöstä ([asia T-578/22 - Euroopan tietosuojavaltuutettu v. parlamentti ja neuvosto](#)). Nämä kaksi säännöstä vaikuttavat Europolin aiemmin toteuttamiin henkilötietojen käsittelytoimiin. Säännökset heikentävät tällä tavoin huomattavasti yksilöiden henkilötietoihin liittyvää oikeusvarmuutta ja uhkaavat Euroopan tietosuojavaltuutetun riippumattomuutta.

3.3.

Rakentamassa turvallista digitaalista tulevaisuutta

Euroopan tietosuojavaltuutetun toimikauden 2020-2024 strategian mukaisesti arvostamme aloitteita, joissa Euroopassa luodut tiedot hyödyttävät eurooppalaisia yrityksiä ja yksityishenkilöitä ja niitä käsitellään EU:n arvojen mukaisesti turvallisemman digitaalisen tulevaisuuden rakentamiseksi.

Tätä periaatetta noudattaen annoimme EU:n lainsäätäjälle neuvoja monista eri aiheista, joita olivat muun muassa terveys, tekoäly ja rikosten torjuntaa tukevat aloitteet.

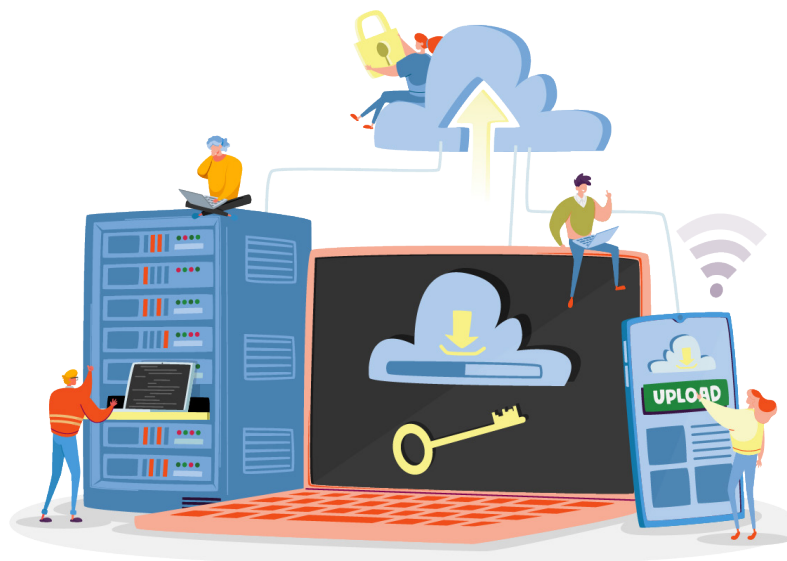
Annamme EU:n lainsäätäjälle lainsäädäntöehdotuksia koskevaa neuvontaa yleensä lausuntojen tai virallisten näkemysten muodossa. Annamme **lausuntoja** vastauksena Euroopan komission esittämiin pakollisiin pyyntöihin. Komissiolla on lakisääteinen velvollisuus pyytää Euroopan tietosuojavaltuutetulta ohjeita kaikista lainsäädäntöehdotuksista sekä kansainvälisiin sopimuksiin liittyvistä neuvostolle annettavista suosituksista ja ehdotuksista, jotka vaikuttavat tietosuojaan. Esitämme **virallisia näkemyksiä** täytäntöönpanosäädöksiä tai delegoituja säädöksiä koskevista ehdotuksista vastauksena komission pyyntöön.

Jos lainsäädäntöehdotus tai muu merkityksellinen ehdotus on erityisen tärkeä henkilötietojen suojan kannalta, Euroopan komissio voi kuulla myös Euroopan tietosuojaneuvostoa. Tällaisissa tapauksissa Euroopan tietosuojavaltuutettu ja Euroopan tietosuojaneuvosto tekevät yhteistyötä **yhteisen lausunnon** antamiseksi.

EU:n datasäädös

[Euroopan tietosuojavaltuutettu ja Euroopan tietosuojaneuvosto antoivat yhteisen lausunnon EU:n datasäädöstä koskevasta ehdotuksesta.](#) Säädösehdotuksen tavoitteena on vahvistaa yhdenmukaiset säännöt, jotka koskevat monien eri tuotteiden ja palvelujen, kuten yhteen liitettyjen tuotteiden ("esineiden internetin"), lääkinnällisten tai terveydenhoitolaitteiden ja virtuaaliavustajien, tuottaman datan saatavuutta ja käyttöä.

Lausunnossa korostettiin, että dataa on käsiteltävä eurooppalaisten arvojen mukaisesti, kun tavoitteena on entistä turvallisemman digitaalisen tulevaisuuden rakentaminen. Luotaessa uusia mahdollisuuksia datan käytölle on varmistettava, että voimassa oleva tietosuojaa koskeva säädöskehys säilyy täysin ennallaan. Korostimme myös, että viranomaisten pääsy tietoihin olisi aina määriteltävä asianmukaisesti ja rajattava siihen, mikä on ehdottoman välttämätöntä ja oikeasuhteista. Näin ei ole tehty datasäädösehdotuksessa.



Eurooppalainen terveysdata-avaruus

[Annoimme myös eurooppalaisesta terveysdata-avaruudesta tehtyä ehdotusta koskevan yhteisen lausunnon](#), jossa kannatimme vahvaa suojaa sähköisille terveystiedoille.

Eurooppalaisesta terveysdata-avaruudesta tehty ehdotus on ensimmäinen ehdotuksista, jotka koskevat yhteisiä alakohtaisia eurooppalaisia data-avaruuksia. Eurooppalainen terveysdata-avaruus on erottamaton osa Euroopan terveysunionin rakentamista. Sen ansiosta EU:n on määrä pystyä hyödyntämään täysimääräisesti mahdollisuuksia, joita terveystietojen turvallinen ja turvattu vaihto, käyttö ja uudelleenkäyttö tarjoaa.

Toimme yhdessä Euroopan tietosuojaneuvoston kanssa esiin monia huolenaiheita, jotka koskivat erityisesti sähköisten terveystietojen toissijaista käyttöä.

Tekoäly

Kuten Euroopan tietosuojavaltuutetun vuosien 2020-2024 strategiassa korostetaan, tekoälyä käytetään yhä enemmän julkisissa palveluissa ja rikosoikeuden alalla. Tehtävänä on varmistaa, että tätä uutta teknologiaa käytettäessä noudatetaan EU:n tietosuojalainsäädäntöä ja kunnioitetaan yksilöiden yksityisyyttä.

Niiden muiden aloitteiden lisäksi, joita olemme laatineet tai joihin olemme osallistuneet, [annoimme lausunnon suosituksesta neuvoston päätökseksi luvan antamisesta aloittaa Euroopan unionin puolesta neuvottelut tekoälyä, ihmisoikeuksia, demokratiaa ja oikeusvaltioperiaatetta koskevasta Euroopan neuvoston yleissopimuksesta](#). Pidämme yleissopimusta tärkeänä askeleena kohti tekoälyä koskevan ensimmäisen oikeudellisesti sitovan kansainvälisen välineen kehittämistä ihmisoikeuksia, demokratiaa ja oikeusvaltioperiaatetta koskevien eurooppalaisten normien ja arvojen mukaisesti ja EU:n tekoälynsäädöstä täydentäen. Korostimme kuitenkin tarvetta sisällyttää yleissopimukseen asianmukaisia vahvoja ja selkeitä tietosuojatoimia niiden yksilöiden suojelemiseksi, joihin tekoälyjärjestelmien käyttö mahdollisesti vaikuttaa.



Rikosten torjunta

Euroopan tietosuojavaltuutettu antoi useita lausuntoja erilaisista rikosoikeuden alalla tehdyistä ehdotuksista.

Esimerkkinä niistä on yhdessä Euroopan tietosuojaneuvoston kanssa annettu lausunto lapsiin kohdistuvan seksuaaliväkivallan ehkäisyä ja torjuntaa koskevasta asetusehdotuksesta. Ilmaisimme tukemme ehdotuksen päämäärille ja tavoitteille ja toimme kuitenkin samalla esiin huolen siitä, että ehdotus voi aiheuttaa yksilöille ja laajemmin koko yhteiskunnalle enemmän riskejä kuin lapsiin kohdistuvasta seksuaaliväkivallasta syytetyille rikollisille.

Toisena huomionarvoisena esimerkkinä ovat antamamme suositukset ja ohjeet, jotka koskivat kansainvälistä yhteistyötä rikosten torjunnassa. Erityisesti mainittakoon [lausunto](#) kahdesta ehdotuksesta, joista ensimmäinen koski EU:n jäsenvaltioiden valtuuttamista allekirjoittamaan [toinen lisäpöytäkirja tietoverkkorikollisuutta koskevaan Budapestin yleissopimukseen](#) ja toinen EU:n jäsenvaltioiden valtuuttamista ratifioimaan kyseinen lisäpöytäkirja.

Rikosten tutkinta ja syytteesenpano on oikeutettu tavoite, jonka saavuttamisessa kansainvälisellä yhteistyöllä, myös tietojenvaihdolla, on tärkeä rooli. Siitä huolimatta painotimme, että EU:n on tärkeää tehdä kestäviä sopimuksia henkilötietojen jakamisesta EU:n ulkopuolisten maiden kanssa lainvalvontatarkoituksia varten. Näiden sopimusten olisi oltava kaikilta osin yhteensopivia EU:n lainsäädännön kanssa, mukaan lukien yksityisyyden ja tietosuojaa koskevat perusoikeudet.

3.4.

Tietosuojan tulevaisuus: tehokas täytäntöönpano digitalisessa maailmassa



Euroopan tietosuojavaltuutettu järjesti kesäkuussa 2022 konferenssin, jossa käsiteltiin [tietosuojan tulevaisuutta ja tehokasta täytäntöönpanoa digitaalisessa maailmassa](#).

Siihen kokoontui yli 2 000 osanottajaa sekä Brysselissä että verkossa. Konferenssissa oli yli sata puhujaa, kolme pääkokousta, kuusitoista pienryhmäkokousta, yhdeksän yksittäistä pääpuheenvuoroa ja viisi oheistapahtumaa. Kaksipäiväisessä tapahtumassa edistettiin ratkaisevan tärkeitä keskusteluja tietosuojan tulevaisuudesta ja kiinnitettiin erityistä huomiota yleisen tietosuoja-asetuksen täytäntöönpanoon.

Meillä on selkeä pitkän aikavälin visio tietosuojan tulevaisuudesta: täytäntöönpanossa on otettava käyttöön yleiseurooppalainen lähestymistapa, jotta voidaan varmistaa yksilöiden todellinen ja johdonmukainen korkeatasoinen suoja ja täyttää yleisen tietosuoja-asetuksen lupaukset.

3.5.

Teknologian seuranta ja ennakointi

Yksi Euroopan tietosuojavaltuutetun vuosien 2020-2024 strategian kolmesta peruspilarista on **ennakointi**, eli olemme sitoutuneet toimimaan älykkäänä instituutiona, joka käsittelee tietosuojan suuntauksia pitkällä aikavälillä ja ottaa siinä huomioon lainsäädäntöön, yhteiskuntaan ja teknologiaan liittyvät näkökohdat.

Yksi niistä keinoista, joilla toteutamme ennakointia käytännössä, on yhteistyön tekeminen asiantuntijoiden, erikoisasiantuntijoiden ja tietosuojaviranomaisten kanssa. Pyrimme ymmärtämään teknologioita ja analysoimaan, miten ne vaikuttavat yksilöiden yksityisyyteen ja tietuojaan, jotta voimme jakaa tietämystä ja ohjata näiden uusien ja kehittyvien teknologioiden kehittämistä yksityisyyden suojan vaatimusten mukaisesti. **TechSonar** ja **TechDispatch** kuuluvat tämän alan aloitteisiimme.

TechSonarin avulla pyritään ennakoimaan kehittymässä olevan teknologian suuntauksia. Tämän aloitteen päätavoitteena on ymmärtää entistä paremmin teknologia-alan tulevaa kehitystä tietosuojan näkökulmasta. Yhteisin toimiimme perustuen pyrimme suuntausten havainnoinnin, aivoriisien, tarkastelun, julkaisemisen, vaikuttamisen ja jatkuvan seurannan avulla edistämään ennakoinnista käytävää laajempaa keskustelua EU:n toimielimissä, elimissä, ja laitoksissa. Marraskuun 10. päivänä 2022 julkaistussa toisessa vuotuisessa [TechSonar-raportissa](#) syvennyttään viiteen teknologiaan, joita on aiheellista seurata tulevana vuotena. Ne ovat digitaalinen keskuspankkiraha, metaversumi, synteettinen data, federoitu oppiminen ja valeutisten tunnistusjärjestelmät.



TechDispatchin avulla pyritään selittämään uuden teknologian kehitystä. Saimme vuonna 2021 TechDispatch-raporteista maailmanlaajuisen tietosuojakokouksen myöntämän palkinnon. Raportit ovat osa Euroopan tietosuojavaltuutetun laajempaa toimintaa [teknologian seurannan](#) alalla. Kussakin TechDispatch-raportissa esitetään tosiseikkoihin perustuvia kuvauksia uudesta teknologiasta, arvioidaan alustavasti ja nykyisen tietämyksemme pohjalta mahdollisia vaikutuksia yksityisyyteen ja henkilötietojen suojaan ja annetaan linkkejä luettavaksi suositeltaviin lisämateriaaleihin. Heinäkuussa 2022 julkaistussa viimevuotisessa TechDispatch-raportissa käsitellään fediversumia ja federoituja sosiaalisen median alustoja.



3.6.

Digitaalinen innovointi

Yksi Euroopan tietosuojavaltuutetun vuosien 2020-2024 strategian keskeisistä tavoitteista on edistää tietosuojan huomioon ottavia välineitä, joiden kehittämisen ja käytön aikana kunnioitetaan jatkuvasti yksilöiden perusoikeuksia ja asetetaan ne etusijalle. Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi olemme etsineet ja etsimme edelleen vaihtoehtoisia välineitä, erityisesti viestinnän ja yhteistyön välineitä, jotka ovat EU:n tietosuojalainsäädännön ja -normien mukaisia. Käyttämällä itse näitä vaihtoehtoisia välineitä kannustamme EU:n toimielimiä, elimiä ja laitoksia seuraamaan esimerkkiämme. Tällä tavoin voimme kollektiivisesti minimoida riippuvuuttamme monopoliasemassa olevista palveluntarjoajista ja välttyä haitalliselta toimittajaloukulta.

Meillä on merkittävä rooli digitaalisen innovoinnin edistämisessä näyttämällä mallia muun muassa sellaisten avoimen lähdekoodin sovellusten ja alustojen käytössä, jotka tarjoavat yksityisyyden suojaa edistäviä vaihtoehtoja esimerkiksi suurten teknologiayritysten tuotteille ja palveluille. Sitoutumisemme yksityisyyden suojaan ulottuu sekä sosiaalisiin verkostoihin että yhteistyövälineisiin. Esimerkkinä tästä ovat pilottihankkeet EU Video, EU Voice ja Nextcloud.

Helmikuussa 2022 käynnistimme kahden sosiaalisen median alustan pilottivaiheen. Alustat ovat [EU Voice](#), jolla julkaistaan toimintaamme koskevia postauksia, ja [EU Video](#) jolla julkaistaan videoita. Käytämme niitä täydentävinä, vaihtoehtoisina viestintäkanavina vuorovaikutukseen yleisön kanssa. Molemmat alustat ovat osa hajautettuja ja maksuttomia avoimen lähdekoodin sosiaalisen median verkostoja, jotka yhdistävät käyttäjiä yksityisyyden suojaa edistävässä ympäristössä Mastodon- ja PeerTube-ohjelmistojen avulla. Kummassakin hankkeessa korostetaan tietosuojaa ja käyttäjien yksityisyyden suojaa ja varmistetaan, että EU:n toimielimet, elimet ja laitokset voivat käyttää eurooppalaisten arvojen ja periaatteiden mukaisia viestintävälineitä vaarantamatta henkilötietojen suojaa.



Sosiaalisten verkostojen lisäksi tuemme sellaisten vaihtoehtoisten yhteistyövälineiden käyttöönottoa, joissa yksityisyyden suoja asetetaan etusijalle. Nextcloud-pilottihanke on paras esimerkki tästä sitoumuksesta. Nextcloud on avoimen lähdekoodin itse ylläpidettävä pilvipalvelualusta, jonka avulla käyttäjät voivat turvallisesti tallentaa ja jakaa tiedostoja, kalentereja ja yhteystietoja sekä tehdä yhteistyötä niiden parissa. Edistämällä ja käyttämällä yksityisyyden suojan huomioon ottavia välineitä, kuten Nextcloudia, osoitamme sitoumuksemme edistää digitaalista ekosysteemiä, joka on tietosuojaa ja yksityisyyden suojaa koskevien periaatteiden mukainen, sekä viime kädessä kannustaa innovatiivisten ja vahvemmin yksityisyyden suojaa edistävien vaihtoehtojen kehittämistä.

Kesäkuussa 2022 järjestetyn [tietosuojan tulevaisuutta ja tehokasta täytäntöönpanoa digitaalisessa maailmassa käsitelleen](#) Euroopan tietosuojavaltuutetun konferenssin aikana kehitimme myös räätälöidyn videoneuvotteluratkaisun, jossa noudatettiin kaikilta osin yleisen tietosuoja-asetuksen ja asetuksen (EU) 2018/1725 mukaisia tiedonsiirtoa koskevia vaatimuksia. Tällä tavoin pystyimme näyttämään mallia ja edistämään tietosuojavaatimusten noudattamista. Koska Euroopan tietosuojavaltuutettu on EU:n toimielinten, elinten ja laitosten valvonnasta vastaava tietosuojaviranomainen, meille oli tärkeää osoittaa, että pystymme esimerkillisesti noudattamaan vaatimuksia videoneuvotteluvälineiden osalta ja erityisesti noudattamaan tiedonsiirtoa koskevia säännöksiä siirrettäessä henkilötietoja EU:n ja ETAn ulkopuolisiin maihin.

3.7.

Tietosuojasta tiedottaminen



Yksi organisatorisista tavoitteistamme on selittää avoimesti, selkeästi ja vuorovaikutteisesti, mitä teemme ja miksi, koska EU:n kansalaisten on tärkeää ymmärtää tietosuojaa koskevat oikeutensa ja mahdollisuudet vaikuttaa niihin.

Jatkuvasti kasvava verkkonäkyvyys

Euroopan tietosuojavaltuutetulla on vakiintunut verkkonäkyvyys useilla sosiaalisen median kanavilla: [Twitter](#) (29,1k), [LinkedIn](#), jossa on tänä vuonna ylitetty 63 000 seuraajan raja, [YouTube](#) (2,75k), [EU Voice](#) (5,1k) ja [EU Video](#) (0,69k). Niiden avulla pystymme tavoittamaan maailmanlaajuisen yleisön helposti ja nopeasti.

Yleisesti ottaen luomme sisältöä, jolla edistetään näkyvyyttä parantavia kampanjoita ja suoraa raportointia Euroopan tietosuojavaltuutetun osallistumisesta tapahtumiin.

Tietosuojan tuominen lähemmäksi kansalaisia

Tietosuoja voi toisinaan olla melko monimutkaista. Pyrimme sen vuoksi julkaisemaan sisältöä, joka sopii sekä tietosuoja-alan asiantuntijoille että maallikoille. Näin työmme tuodaan lähemmäs kansalaisia.

Tähän kuuluu [kuukausittain ilmestyvien uutiskirjeiden](#) tuottaminen, joissa annetaan lyhyitä ja ytimekkäitä kuvauksia uusimmista aloitteistamme ja niiden mahdollisista vaikutuksista kansalaisiin, [tietosivujen](#) tuottaminen, joissa eritellään keskeisiä tietosuojaa koskevia käsitteitä, sekä sosiaalisen median kampanjoiden toteuttaminen ja yhteistyö muiden EU:n toimielinten, elinten ja laitosten kanssa tietosuoja-asioita koskevan tietoisuuden lisäämiseksi. Jatkoimme näitä toimia viime vuonna ottamalla käyttöön uuden podcast-sarjan nimeltään [Newsletter Digest](#). Sillä pyritään tavoittamaan entistä laajempi yleisö ja kertomaan sille toiminnastamme sen tietojen suojaamiseksi.

Tiedotusvälineet ja suhdetoiminta

Toimimme usein vuorovaikutuksessa tiedotusvälineiden kanssa, erityisesti julkaisemalla lehdistötiedotteita, jotka koskevat merkittäviä tietosuoja-aloitteita, joilla on suuri vaikutus kaikkialla EU:ssa. Tänä vuonna eniten huomiota kiinnitettiin useisiin aiheisiin, joihin liittyi seuranta- tai haastattelupyynnöitä. Niitä ovat muun muassa Europolin ja Frontexin valvonta sekä kesäkuussa pidetty tietosuojavaltuutetun konferenssi.

Suhteita yleisöön pidämme yllä myös käsittelemällä kansalaisten esittämiä pyynnöitä, jotka koskevat työtämme ja toimivaltaamme EU:n elimenä, ja järjestämällä tutustumiskäyntejä toimitiloihimme.

Tuulta purjeissa covid-19-pandemian jälkimainingeissa

Kun covid-19-rajoituksia vähennettiin asteittain, pystyimme jatkamaan tapahtumien järjestämistä ja lisäämään kasvatusten toteutettavaa toimintaa. Tapahtumat mukautettiin kuitenkin edelleen covid-19-pandemian jälkeiseen maailmaan. Tapahtumat ja toimet suunniteltiin sekä verkossa että paikan päällä tapahtuvaa osallistumista varten. Näin pystyimme myös vähentämään ympäristövaikutuksiamme organisaationa. Isännöimme varsin menestyksekkäästi kahta suurta hybriditapahtumaa. Ensimmäinen niistä oli kesäkuussa 2022 järjestetty konferenssi, jonka aiheena oli tietosuojan tulevaisuus ja [tehokas täytäntöönpano digitaalisessa maailmassa](#). Siinä oli 2 000 osallistujaa, osa heistä verkossa ja osa paikan päällä. Toinen oli marraskuussa 2022 järjestetty [valvontaa käsittelevä konferenssi aiheesta tietosuoja ja rikosoikeus](#), johon osallistui yli 200 henkilöä verkossa tai paikan päällä. Valtaosassa tapahtumistamme olemme pyrkinneet parhaamme mukaan ekologisuuteen tekemällä hankintoja paikallisilta ateriapalveluilta, välttämällä ruokajätettä ja hankkimalla uudelleenkäytettävistä materiaalista tehdyt tiedotusaineistomme paikallisilta tarjoajilta.

Yhteinen viestintä

Teimme vuonna 2022 yhteistyötä muiden EU:n toimielinten, elinten ja laitosten kanssa yhteisten viestintätoimien parissa. Aloitimme lokakuussa yhteistyössä Euroopan unionin kyberturvallisuusvirasto ENISAn ja Euroopan komission kanssa järjestää kampanjaa [Euroopan kyberturvallisuuskuukauden](#) 10. vuosipäivän kunniaksi. Toisessa tapauksessa tarjosimme tietoturva-asioihin liittyviä ideoita ja tukea toimielinten välistä verkkoviestintää varten. Etenkin pilottihankkeiden EU Voice ja EU Video yhteydessä teimme laajaa yhteistyötä toimielinten välisen verkkoviestintäkomitean kanssa tavoitteena tarjota toimituksellisia ohjeita ja palvelinkäytäntöjä sekä tukea hankkeeseen osallistuvia EU:n toimielimiä, elimiä ja laitoksia.

3.8.

Kehittyvä organisaatio

Tavoitteidemme ja etenkin Euroopantietosuojavaltuutetun vuosien 2020-2024 strategian tavoitteiden tukemiseksi olemme laajentaneet organisaatiotamme ja tehneet muita muutoksia, joiden avulla työskentelytapamme otetaan entistä paremmin huomioon.



Muutimme Euroopan tietosuojavaltuutetun sisäistä organisaatorakennetta perustamalla erityisen oikeudellisen yksikön sekä hallinnon ja sisäisen vaatimustenmukaisuuden jaoston tiettyjen tehtävien suorittamiseen tarvittavan asiantuntemuksen saamiseksi.

Tavoitteidemme saavuttaminen edellyttää myös resurssien huolellista hallintaa. Tältä osin panostimme huomattavasti talousarvionne suunnitteluun, toteuttamiseen ja tarkastamiseen.

Teimme myös tarpeelliset valmistelut Strasbourgiin avattavaa Euroopan tietosuojavaltuutetun yhteystoimistoa varten, jonka viralliset avajaiset on määrä pitää vuoden 2023 alussa. Tarkoituksena on vahvistaa toimielinten välistä ja kansainvälistä yhteistyötä sekä tarjota neuvoa-antavaa lisätukea tietosuojasioissa.

Keskeiset tulosindikaattorit 2022

Käytämme useita keskeisiä tulosindikaattoreita (KTI) seurattessamme suorituskykyämme Euroopan tietosuojavaltuutetun strategiassa asetettujen keskeisten tavoitteiden pohjalta. Tämän ansiosta pystymme tarvittaessa mukauttamaan toimiamme, jotta työn vaikuttavuutta ja resurssien tehokasta käyttöä voitaisiin lisätä.

Seuraava keskeisten tulosindikaattorien tulostaulu sisältää lyhyen kuvauksen kustakin keskeisestä tulosindikaattorista ja tulokset 31. joulukuuta 2022. Näitä tuloksia verrataan alkuperäisiin tavoitteisiin tai edellisen vuoden tuloksiin, jotka toimivat indikaattorina.

Vuonna 2022 saavutettiin tai ylitettiin - joissakin tapauksissa huomattavasti - asetetut tavoitteet kahdeksassa yhdeksästä keskeisestä tulosindikaattorista. Vain yhdessä indikaattorissa (KTI 8: Henkilöstötaulukon käyttöaste) jäätiin asetetusta tavoitteesta. Nämä tulokset kuvaavat onnistuneesti myönteistä kehitystä strategisten tavoitteiden toteuttamisessa koko vuoden ajan.

KESKEISET TULOSINDIKAATTORIT		Tulokset 31.12.2022	Tavoite 2022
KTI 1 Sisäinen indikaattori	Sellaisten tekniikan seuranta- ja käytön edistämistä koskevien julkaisujen kaltaisten aloitteiden määrä, joilla tehostetaan yksityisyyden suoja- ja tietosuojaa ja jotka ovat Euroopan tietosuojavaltuutetun yksin tai yhdessä muun tahon kanssa organisoimia	13 aloitetta	10 aloitetta
KTI 2 Sisäinen ja ulkoisen indikaattori	Niiden toimien määrä, jotka keskittyvät eri alojen välisiin toimintalinjaratkaisuihin (sisäiset ja ulkoiset)	8 toimea	8 toimea
KTI 3 Sisäinen indikaattori	Niiden kansainvälisessä yhteistyössä (tietosuojan maailmankokous, asiantuntijakeskukset, OECD, GPEN, telealan tietosuojakysymysten kansainvälinen työryhmä, kevätkonferenssi, kansainväliset järjestöt) käsiteltyjen tapausten määrä, joihin Euroopan tietosuojavaltuutettu on osallistunut merkittävästi kirjallisella aineistolla	27 tapausta	5 tapausta
KTI 4 Ulkoisen indikaattori	Niiden tapausten määrä, joissa Euroopan tietosuojavaltuutettu oli pääesittelijä, esittelijä tai laadintaryhmän jäsen Euroopan tietosuojaneuvostossa	21 tapausta	5 tapausta

KTI 5 Ulkoinen indikaattori	Euroopan komission lainsäädäntöä koskeviin kuulemispyyntöihin vastauksena annettujen 42 artiklan mukaisten lausuntojen ja Euroopan tietosuojaneuvoston kanssa yhteisten lausuntojen määrä	4 yhteistä lausuntoa 27 lausuntoa	Vertailu edelliseen vuoteen
KTI 6 Ulkoinen indikaattori	Paikan päällä tai etänä suoritettujen tarkastusten/käyntien määrä	4 tarkastusta 2 käyntiä	3 eri tarkastusta/ käyntiä
KTI 7 Ulkoinen indikaattori	Seuraajien määrä Euroopan tietosuojavaltuutetun tileillä YouTube (YT), LinkedIn (L), Twitter (T), EU Voice ja EU Video	YT: 27 500 L: 63 000 T: 29 100 EU Voice: 5 100 EU Video: 690	Edellisen vuoden tulokset +10 %
KTI 8 Sisäinen indikaattori	Henkilöstötaulukon käyttöaste	86,9%	90%
KTI 9 Sisäinen indikaattori	Talousarvion toteuttaminen	98,2%	85%



edps.europa.eu



Euroopan unionin
julkaisutoimisto

